

Džon Irving

**Tuđa
pravila**

Preveo
Nikola Pajvančić

■ Laguna ■

Naslov originala

John Irving

THE CIDER HOUSE RULES

Copyright © Garp Enterprises, Ltd 1985

Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Konvencionalnost nije moral. Samozadovoljno pravedništvo nije religija. Napad na prvo ne znači odbaciti drugo.
Šarlota Bronte, 1847.

Abortus se praktično može definisati kao prekid gestacije pre sposobnosti deteta za život.
Dr H. Dž. Bolt, 1906.

Sadržaj

1. Dečak koji je pripadao Sent Klaudsu	9
2. Božji posao	51
3. Prinčevi Mejna, kraljevi Nove Engleske	92
4. Mladi doktor Vels	144
5. Homer krši obećanje	201
6. Okeanski vidik	267
7. Pre rata	331
8. Nova prilika	400
9. Iznad Burme	467
10. Petnaest godina	539
11. Kršenje pravila	626
 Autorove beleške	 707
 O autoru	 717

Dečak koji je pripadao Sent Klaudsu

U bolnici sirotišta – odeljenju za dečake u Sent Klaudsu u Mejnu – dve bolničarke su bile zadužene za davanje imena novorođenčadi i za proveru da li im mali penis zaceljuju posle obaveznog obrezivanja. U te dane (dvadesetih godina dvadesetog veka), svi dečaci rođeni u Sent Klaudsu obrezivani su zato što je doktor sirotišta imao problema prilikom lečenja neobrezanih vojnika od izvesnih problema u Prvom svetskom ratu. Doktor, koji je takođe bio i direktor odeljenja za dečake, nije bio religiozan čovek; za njega obrezivanje nije predstavljalo obred – bio je to isključivo medicinski postupak, koji se vrši iz higijenskih razloga. On se zvao Vilbur Larč, što je, sem mirisa etra koji ga je uvek pratio, podsećalo jednu bolničarku na žilavo i istrajno listopadno drvo istog imena*. Mrzela je, međutim, blesavo ime Vilbur i ljutila se zbog neozbiljnosti spajanja reči kao što je Vilbur sa nečim postojanim kao što je drvo.

Druga bolničarka je zamišljala da je zaljubljena u doktora Larča, i kada bi na nju došao red da bira ime za bebu, često bi joj davala ime Džon Larč ili Džon Vilbur (njen otac se zvao

* Engl.: *Larch* – ariš. (Prim. prev.)

Džon) ili Vilbur Volš (devojačko prezime njene majke bilo je Volš). Uprkos ljubavi prema doktoru Larču, za nju je reč Larč bila samo prezime – i kada je mislila o njemu, uopšte nije mislila o drveću. Njoj se ime Vilbur sviđalo zato što je moglo da bude i ime i prezime – a kada bi joj dojadilo da daje ime Džon, ili kada ju je koleginica kritikovala što ga prečesto koristi, retko bi smislila nešto originalnije od Robert Larč ili Džek Vilbur (izgleda da nije znala da je Džek čest nadimak od Džon).

Da mu je ime nadenula ta nemaštovita, zaljubljena bolničarka, on bi verovatno bio nekakav Larč ili Vilbur; ili Džon, Džek ili Robert – da sve bude još nemaštovitije. Pošto je red bio na drugu bolničarku, dobio je ime Homer Vels.

Otac druge bolničarke bavio se kopanjem bunara, što je bio težak, naporan, pošten i precizan posao – za nju je njen otac posedovao sve te vrline, zbog čega je reč „vels“* odisala dubinom i poštenjem. „Homer“ je bilo ime jedne od desetina porodičnih mačaka.

Druga bolničarka – koju su gotovo svi zvali sestra Andžela – retko je ponavljala imena svojih beba, dok je sirota sestra Edna trojici dala ime Džon Vilbur Mlađi a dvojici Džon Larč Treći. Sestra Andžela je znala neizmeran broj razboritih imenica, koje je marljivo koristila za prezimena – Mejpl, Filds, Stoun, Hil, Not, Dej, Voters** (da navedemo samo neka) – i nešto manje impresivan spisak imena pozajmljenih od mnogobrojnih pokojnih ali voljenih kućnih ljubimaca njene porodice (Feliks, Fazi, Smoki, Sem, Snoui, Džo, Karli i tako dalje).

Naravno, za većinu siročadi ta imena dobijena od bolničarki bila su privremena. Odeljenje za dečake imalo je više uspeha od odeljenja za devojčice u smeštanju siročadi u porodice dok

* Engl.: wells – bunari. (Prim. prev.)

** Engl.: *Maple, Fields, Stone, Hill, Knot, Day, Waters* – javor, polja, kamen, brdo, čvor, dan, vode. (Prim. prev.)

su još bebe, premali čak i da znaju imena koja su im nadenule dobre bolničarke; većina siročadi ne bi čak ni pamtila sestru Andželu i sestru Ednu, prve žene u njihovom životu koje su se njima bavile. Doktor Larč je ustanovio čvrsta pravila da se usvojiteljima *ne saopštavaju* imena koja su im bolničarke davale sa tolikim žarom. U Sent Klaudsu se smatralo da dete, po odlasku iz sirotišta, treba da doživi radost novog početka – ali je (posebno za dečake kojima je bilo teško naći dom i koji su najduže živeli u Sent Klaudsu) sestri Andželi i sestri Edni, pa čak i doktoru Larču, bilo teško da zamisle kako svaki taj Džon Vilbur i Džon Larč (kao i svaki Feliks Hil, Karli Mejpl, Džo Not, Smoki Voters) žive sa imenima koja im nisu nadenule bolničarke.

Homer Vels je svoje ime zadržao zato što se toliko puta vraćao u Sent Klauds, posle toliko neuspešnih usvojenja, da je sirotište bilo prisiljeno da prizna kako je Homerova namera da mu Sent Klauds bude dom. Nikome nije bilo lako da to prihvati, ali su sestra Andžela i sestra Edna – a naposletku i doktor Vilbur Larč – bili prisiljeni da priznaju kako Homer Vels *pripada* Sent Klaudsu. Odlučnog dečaka više nisu nudili na usvajanje.

Sestra Andžela, koja je volela mačke i siročiće, jednom je rekla da Homer Vels sigurno *obožava* ime koje mu je dala, pošto se toliko žestoko borio da ga sačuva.

Sent Klauds u Mejnu – sam gradić – veći deo devetnaestog veka bio je logor za drvoseče. Logor – koji je postepeno prerastao u gradić – nastao je u rečnoj dolini, gde je tlo bilo ravno, što je olakšalo gradnju prvih puteva i prevoz teške opreme. Prva zgrada bila je pilana. Prvi naseljenici bili su Francuzi iz Kanade – traperi, drvoseče, radnici u pilani; onda su došli i vozari i lađari, zatim prostitutke, potom skitnice i razbojnici pa je (na kraju) tu izgrađena i crkva. Prvi logor drvoseča bio je nazvan

jednostavno Klauds* – zato što je dolina bila niska a oblaci su se nevoljno razilazili. Magla je dobar deo jutra lebdela nad besnom rekom, a vodopad, koji je grmeo pet kilometara uzvodno od mesta prvog logora, stvarao je stalnu izmaglicu. Kada su prve drvoseče otišle tamo da rade, njihovo pustošenje šume ometali su jedino crne muve i komarci; ti pakleni insekti su više voleli gotovo stalnu oblačnost u ustajalim dolinama unutrašnjosti Mejna nego oštri planinski vazduh ili jarko sunce pored blistavog mejnskog mora.

Doktor Vilbur Larč nije bio samo doktor u sirotištu, direktor odeljenja za dečake i osnivač sirotišta – bio je i samoproglašeni hroničar gradića. Po doktoru Larču, logor za drvoseče zvani Klauds postao je Sent Klauds samo zbog „zagriženog instinkta provincijskih katolika da ispred svega stavljaju reč 'sent' – kao da će neka pojava time dobiti božju milost koju inače sama po sebi nikada bi stekla“. Logor za drvoseče je ostao pod tim imenom gotovo pola veka pre nego što mu je naposletku dodat i apostrof** – a to je verovatno uradio neko ko nije znao poreklo logora. Tada je Sent Klauds već više bio fabrički gradić nego logor za drvoseče. Šuma je raskršćena kilometrima okolo: umesto reke prepune trupaca i grubog logora punog ljudi hromih i sakatih od padova sa drveća i drveća koje je palo na njih, videle su se visoke, uredne gomile sveže narezanih dasaka koje se suše na mutnom suncu. Sve je prekrivala blatnjava piljevina, ponekad previše sitna da se vidi, ali većito prisutna u gradu kao uzrok kijanja i šmrkanja, stalnog svraba u nosu i škripe u plućima. Gradski ranjenici su sada umesto modrica i slomljenih kostiju mogli da se pohvale ušivenim ranama; imali su duboke posekotine (i nalazili su načine da

* Engl.: *clouds* – oblaci. (Prim. prev.)

** *Sent Clouds* je postao *Sent Cloud's*, prvi naziv znači Sveti oblaci, a drugi Svetog Klauda. Izgovor je isti. (Prim. prev.)

istaknu gubitak nekog dela tela) od mnogobrojnih sečiva u pilani. Prodorno zujanje tih testera bilo je u Sent Klaudsu stalno kao magla, izmaglica, vlaga koja lebdi nad unutrašnjošću Mejna u vlažnoj hladnoći dugačkih, mokrih, zavejanih zima i vlažnoj, zagušljivoj sparini njegovih kišovitih leta – koje tek povremeno blagosiljaju silovite oluje.

U tom delu Mejna nikada nije bilo pravog proleća, sem onih dana u martu i aprilu kada se otapa blato. Teške mašine kompanija za seču šume postale bi nepokretne; gradski posao bi stao. Zbog neprohodnih puteva svi bi ostali kod kuće – a na proleće bi reka toliko nabujala i toliko bi brzo tekla da se niko nije usuđivao da njom plovi. Proleće je u Sent Klaudsu značilo nevolje: nevolje sa pićem, nevolje sa tučama, sa kurvanjem i silovanjima. Proleće je bilo sezona samoubistava. Na proleće je seme za sirotište sejano obilno pa i preterano.

A šta je sa jeseni? U svom dnevniku – svojoj svaštari, hronici dnevnih događaja u sirotištu – doktor Vilbur Larč je pisao o jeseni. Svaki unos doktora Larča počinjao je sa: „Ovde u Sent Klaudsu...“ – sem onih unosa koji su počinjali sa: „Drugde u svetu...“ Doktor Larč je o jeseni pisao: „Drugde u svetu, jesen je za žetvu; ljudi sakupljaju plodove prolećnog i letnjeg truda. Ti plodovi obezbeđuju dugački dremež i doba kada ništa ne raste, a koje se zove zima. Ali ovde u Sent Klaudsu, jesen traje samo pet minuta.“

Kakvu klimu bi neko očekivao za jedno sirotište? Da li bi neko mogao da zamisli vremenske prilike pogodne za *odmara-lište*? Da li bi sirotište procvetalo u *nevinom* gradu?

Doktor Larč je u dnevniku izuzetno škrto trošio papir. Pisao je sitnim, zbijenim rukopisom, na obe strane lista, i potpuno ih popunjavao. Doktor Larč nije bio čovek koji ostavlja margine. „Ovde u Sent Klaudsu“, pisao je, „pogodite ko je neprijatelj mejnskih šuma, podli otac neželjene dece, razlog što je reka zakrčena naplavinom a zemlja u dolini ogoljena, neobrađena,

koju odnosi reka kad se izlije – pogodite *ko* je nezajažljivi uništitelj (prvo drvoseča smolastih ruku i zgnječenih prstiju; onda radnika u pilani, robova za testerom čije su šake suve i ispucale, a poneki prst tek uspomena), i pogodite *zašto* taj proždrljivac nije zadovoljan samo trupcima ili drvnom građom... pogodite *ko*.“

Za doktora Larča neprijatelj je bio papir – konkretnije Industrija papira *Ramzes*. Za drvenu građu postoji dovoljno drveća, razmišljao je doktor Larč, ali nikada neće biti dovoljno drveća za sav papir koji Industrija papira *Ramzes* izgleda želi ili koji joj je potreban – a posebno ako ne sadi novo drveće. Kada je dolina oko Sent Klaudsas raskršćena a novo rastinje (virdžinijski bor i, tu i tamo, crnogorica) niklo na sve strane poput močvarnog korova i kada više nije bilo trupaca da se šalju nizvodno, od Tri Majl Folsa u Sent Klauds – pošto više nije bilo ni drveća – tada je Industrija papira *Ramzes* dovela dvadeseti vek u Mejn tako što je zatvorila pilanu i rečno stovarište u Sent Klaudsu i preselila logor nizvodno.

A šta je ostalo? Vremenske prilike, piljevina, izrovašena, izubijana obala reke (gde je pritisak bezbrojnih trupaca izdubio novu obalu) i same zgrade: pilana sa razbijenim prozorima bez kapaka; hotel za kurve sa dvoranom za ples u prizemlju i sobom za tombolu u novac koja gleda na besnu reku; nekoliko privatnih kuća u stilu brvnare i crkva, koja je bila katolička za Francuze iz Kanade i izgledala previše čisto i nekorišćeno da bi joj bilo mesto u Sent Klaudsu, gde nikada nije bila ni upola popularna kao kurve, plesna sala ili čak tombola u novac. (Doktor Larč je u dnevniku pisao: „U drugim delovima sveta ljudi igraju tenis ili poker, ali ovde u Sent Klaudsu igraju tombolu u novac.“)

A ljudi koji su ostali? Ljudi iz Industrije papira *Ramzes* nisu ostali, ali neki drugi jesu: starije i neprivačnije prostitutke i njihova deca. Nije ostao nijedan od zapostavljenih službenika

katoličke crkve iz Sent Klaudsa; ako za Industrijom papira *Ramzes* pođu nizvodno, imaće više duša za spasavanje.

U svom delu *Kratka istorija Sent Klaudsa* doktor Larč je dokumentovao da je bar jedna od tih prostitutki znala da čita i piše. Na poslednoj barži nizvodno, dok je pratila Industriju papira *Ramzes* u novu civilizaciju, relativno pismena prostitutka poslala je pismo adresirano na: ZA SLUŽBENIKA DRŽAVE MEJN KOJI SE BAVI SIROČIĆIMA!

To pismo je zapravo nekako nekome i stiglo. Mnogo puta prosleđivano („zbog neobičnosti“, pisao je doktor Larč, „isto koliko i zbog hitnosti“), pismo je na kraju stiglo u Državni odbor za sudsku medicinu. Najmlađem članu tog odobra – „žutokljuncu koji je tek diplomirao“, kako je doktor Larč opisao samog sebe – pokazali su pismo prostitutke kao jednu vrstu mamca. Ostali članovi odbora smatrali su da je mladi Larč „onaj beznadežno naivni demokrata i liberal“ u njihovom društvu. Pismo je glasilo: U SENT KLAUDSU BI TREBALO DA IMA PROKLETI DOKTOR I PROKLETA ŠKOLA I ČAK I PROKLETI PANDUR I PROKLETI ADVOKAT POŠTO SU ODATLE POBEGLI PROKLETI MUŠKARCI (KOJI IONAKO NISU BILI NI ZA ŠTA) I OSTAVILI GA BESPOMOĆNIM ŽENAMA I SIROČIĆIMA!

Predsedavajući Odbora za sudsku medicinu bio je penzionisani lekar koji je smatrao da je predsednik Tedi Ruzvelt jedini čovek na svetu sem njega koji nije mekušac.

„Zašto ti ne istražiš taj problem, Larče?“, rekao je predsedavajući, i ne sluteći da će se iz tog poziva uskoro razviti državna ustanova – za siročiće! Jednog dana će dobiti bar delimičnu federalnu pomoć, pa čak i onu najneodređeniju i najnepouzdaniju podršku od „privatnih dobročinitelja“.

U svakom slučaju, godine 190_, dok je dvadeseti vek – tako mlad i pun obećanja – cvetao (čak i u unutrašnjosti Mejna) doktor Vilbur Larč je preuzeo na sebe da ispravi nepravde u

Sent Klaudsu. Čekao ga je veliki posao. Za gotovo dvadeset godina doktor Larč će otići iz Sent Klaudsasamo jednom – u Prvi svetski rat, mada nije baš izvesno da je tamo bio potrebniji. Može li se zamisliti iko bolji da ispravi ono što je učinila Industrija papira *Ramzes* od čoveka koji je ime dobio po jednom svetskom listopadnom drvetu? U svom dnevniku – pošto ga je tek započinjao – doktor Larč je pisao: „Ovde u Sent Klaudsu došlo je krajnje vreme da se uradi nešto za nečije *dobro*. Ima li boljeg mesta za poboljšanje – i za rad na sebi i za rad na *opštoj* dobrobiti – od mesta gde je zlo toliko jasno cvetalo ako ne i potpuno trijumfovalo?“

Godine 192_, kada se Homer Vels rodio, kada su mu recnuli mali penis i dali ime, sestra Edna (koja je bila zaljubljena) i sestra Andžela (koja to nije bila) imale su zajednički nadimak za osnivača Sent Klaudsas, lekara, gradskog hroničara, ratnog heroja (čak je i odlikovan) i direktora odeljenja za dečake.

„*Sveti* Larč“, zvale su ga – a zašto da ne?

Kada je Vilbur Larč dao dozvolu Homeru Velsu da ostane u Sent Klaudsu dok god ovaj bude osećao da tu pripada, samo je upotrebio svoj poprilični i zasluženi autoritet. Doktor Larč je bio autoritet za pitanje pripadanja Sent Klaudsu. Sveti Larč je smatrao da mu je – u dvadesetom veku – uloga da bude, kako se izrazio, „koristan“. I tačno je to i naložio Homeru Velsu kada je ozbiljno prihvatio dečakovu potrebu da ostane u Sent Klaudsu.

„Dakle, Homere“, rekao je Sveti Larč, „od tebe očekujem da budeš koristan.“

On (Homer Vels) i te kako je bio koristan. Njegovo čulo za korisnost izgleda da je prethodilo naređenju doktora Larča. Njegovi prvi usvojitelji vratili su ga u Sent Klauds; mislili su da s njim nešto nije u redu – pošto nikada nije plakao. Usvojitelji su se žalili da se bude uz istu onu tišinu koja ih je pre svega i

navela da usvoje dete. Probudili bi se uznemireni što ih beba nije probudila, odjurili bi u dečju sobu, očekujući da ga nađu mrtvog, ali bi Homer Vels bezubo grizao usnu, možda se mrštio, ali se nije bunio da nije nahranjen ili da mu niko ne posvećuje pažnju. Homerovi usvojitelji su uvek slutili da je on tako već satima budan i ćutke trpi. Smatrali su da to nije normalno.

Doktor Larč im je objasnio da su bebe iz Sent Klauds a navikle da same leže u krevetima bez pažnje. Sestra Andžela i sestra Edna, koliko god im bile posvećene, nisu mogle da jure do svake bebe čim zaplače; od plakanja u Sent Klauds u nema mnogo vajde (mada je u dubini srca doktor Larč vrlo dobro znao da je Homerova sposobnost za obuzdavanje suza neobična čak i za jedno siroče).

Po iskustvu doktora Larča, usvojitelji koji tako lako odustaju nisu najbolji roditelji za jedno siroče. Homerovi prvi usvojitelji toliko su brzo zaključili da su im dali loše dete – zaostalo u razvoju, falično, oštećenog mozga – da se doktor Larč nije potrudio da ih uveri kako je Homer veoma zdrava beba, koja će se hrabro upustiti u dug život koji ga čeka.

Druga porodica je drugačije reagovala na Homerovu tišinu – na njegovo stoičko stezanje zuba dok tako leži. Drugi usvojitelji su beb u toliko redovno tukli da su uspeli da iz nje izmame zvuke kakvi se očekuju od deteta. Homera je plač spasao.

Ako se dokazao kao postojan u opiranju suzama, sada kada bi video da su suze, krici i urlici ono što usvojitelji izgleda od njega najviše žele, pokušao je da bude koristan, pa je svim silama stvarao najveću buku koju je mogao. On je bio toliko zadovoljno stvorenje da se doktor Larč iznenadio kada je saznao da nova beba iz Sent Klauds a narušava mir u srećnom malom obližnjem gradiću Tri Majl Fols. Bila je sreća je što je Tri Majl Fols malo mesto zato što su se gradski tračevi nekoliko nedelja bavili samo Homerovim kricima; a bila je sreća i što je Tri Majl Fols blizu zato što su te priče stigle u Sent Klauds i do sestre Andžele i

sestre Edne, koje su vladale tržištem tračeva u svim tim rečnim, šumskim i papirnim gradovima. Kada su bolničarke čule priče o tome kako zbog njihovog Homera Velsa Tri Majl Fols ne može da zaspi do sitnih sati i kako on budi grad još pre zore, pamćenje ih nije prevarilo; otišle su pravo kod Svetog Larča.

„To nije *moj* Homer!“, viknula je sestra Andžela.

„Za njega nije *prirodno* da plače, Vilbure“, rekla je sestra Edna – koristeći svaku priliku da izgovori to ime tako drago njenom srcu: Vilbur! Sestra Andžela bi se zbog toga uvek ljutila na nju (kada god bi sestra Edna udovoljila svojoj želji da oslovi doktora Larča sa *Vilbure*).

„*Doktore* Larče“, rekla je sestra Andžela, sa značajnom i preteranom formalnošću, „ako Homer Vels budi čitav Tri Majl Fols, ti ljudi kojima si ga dao sigurno po njemu gase cigarete.“

Oni nisu bili *takva* porodica. To je bila omiljena fantazija sestre Andžele – ona je mrzela pušenje; dovoljno je bilo samo da vidi cigaretu kako visi sa nečijih usana pa da se priseti Indijanca koji je govorio francuski i koji je došao kod njenog oca zbog kopanja bunara, pa je gurnuo cigaretu i opekao njušku jedne njene mačke! – mačka, posebno prijateljski raspoložena sterilisana ženka, skočila je Indijancu u krilo. Mačku su zvali Razbojnicica – imala je klasično maskirano lice rakuna. Sestra Andžela se uzdržavala da siročićima daje ime po Razbojnicici – smatrala je da je to ime samo za devojčice.

Međutim, ovi ljudi iz Tri Majl Folsa nisu bili poznata vrsta sadista. Stariji muškarac i njegova mlađa žena živeli su sa njegovom odraslom decom iz prethodnog braka; mlađa žena je i sama želela dete, ali nije uspevala da zatrudni. Svi u porodici su mislili kako bi bilo lepo da mlađa žena ima sopstvenu bebu. Niko, međutim, nije spominjao da je jedna odrasla kćerka iz prethodnog braka ima vanbračnu bebu i da je ne čuva posebno dobro i da beba većito plače. Svi su se žalili što beba plače, i noću

i danju, i jednog jutra je odrasla kćerka prosto uzela svoju bebu i otišla. Za sobom je ostavila samo sledeću poruku:

MUKA MI JE VIŠE DA VAS SLUŠAM KOLKO MOJA
BEBE PLAČE. VALJDA AKO ODEM NEĆE VAM SME-
TATI NI PLAČ A NI JA.

Ali njima *jeste* nedostajao plač – svima su nedostajale ta divna glasna beba i draga priglupa kćerka koja ju je odnela.

„Stvarno bi bilo lepo da opet ovde imamo neku bebu što plače“, primetio je neko u porodici, pa su tako otišli i uzeli bebu iz Sent Klaudsas.

Oni nisu bili prava porodica za jednu bebu koja neće da plače. Homerova tišina bila je za njih toliko razočaranje da su je doživeli kao neku vrstu uvrede, pa su se takmičili ko će ga prvi rasplakati: posle toga je cilj takmičenja postao ko će ga rasplakati najglasnije, pa onda kome će poći za rukom da plač traje najduže.

Prvo su ga terali na plač tako što ga nisu hranili, ali su ga na najglasniji plač terali tako što su mu nanosili bol; to je obično značilo da ga štipaju ili udaraju, ali ima mnoštvo dokaza da su ga i grizli. Na najduži plač su ga terali tako što bi ga uplašili; otkrili su da se bebe najbolje uplaše kada ih prepadnete. Sigurno su veoma usavršili načine za izazivanje najglasnijeg i najdužeg plača jer je Homer Vels postao legenda plača u Tri Majl Folsu. U Tri Majl Folsu je bilo prilično teško čuti bilo šta – a da ne spominjemo koliko je tamo bilo teško postati legenda u bilo čemu.

Sam vodopad je tako ravnomerno grmeo da je Tri Majl Fols bio savršeno mesto za ubistvo; tu niko ne bi čuo ni pucanj ni krik. Ako biste nekoga ubili u Tri Majl Folsu i telo bacili u reku kod vodopada, ništa ga ne bi zaustavilo (niti bi ga usporilo – a posebno ga niko ne bi našao) sve dok ne stigne nizvodno do

Sent Klaudsa. Zbog toga je bilo još neverovatnije što čitav grad čuje plač Homera Velsa.

Sestri Andželi i sestri Edni trebalo je gotovo godinu dana da Homer Vels prestane da se budi uz krike i da urla kada mu neko uđe u vidno polje ili kada čuje ljudski zvuk, pa čak i vučenje stolice po podu ili škripanje kreveta, zatvaranje prozora, otvaranje vrata. Svaki prizor i zvuk povezan sa ljudskim bićem koje bi moglo da krene prema Homeru izazivali su visok, mucav krik i tako grčevito jecanje da bi neki posetilac odeljenja za dečake pomislio kako je sirotište zapravo, kao u starim pričama, nekakvo mučilište, zatvor u kome se deca kinje i zlostavljaju na nezamislive načine.

„Homere, Homere“, rekao bi doktor Larč umirujuće, dok je dečak poprimao grimiznu boju i ponovo punio pluća, „Home-re, doći će nam policija da istražuje ubistvo! Zatvoriće nam sirotište.“

Sirotoj sestri Edni i sirotoj sestri Andželi verovatno su ostale trajnije traume od te porodice iz Tri Majl Folsa nego Homeru Velsu, a dobri i uvaženi Sveti Larč nikada se nije u potpunosti oporavio od tog događaja. On je te ljude upoznao; razgovarao je sa svima njima – i silno je pogrešio; ponovo će ih videti onog dana kada je otišao u Tri Majl Fols da vrati Homera Velsa u Sent Klauds.

Ono što će doktor Larč večito pamtiti bio je strah na njihovim licima kada je ušao u kuću i uzeo Homera u naručje. Strah na njihovim licima proganjaće doktora Larča zauvek, oličenje svega što nikada nije uspeo da shvati o krajnje pomešanim osećanjima ljudi prema deci. Tu je ljudsko telo, koje je tako očigledno sazdano da *želi* bebe – a onda je tu ljudski um, koji to sve toliko zbunjuje. Ponekad um ne *želi* bebe, ali je ponekad toliko izopačen da tera druge da rađaju bebe iako zna da ih ovi ne žele. Za čiji račun on to zahteva?, pitao se doktor Larč. Za čiji

račun neki umovi insistiraju da bebe, čak i očigledno neželjene, *moraju* doći, uz krike, na ovaj svet?

A kada su drugi umovi verovali da žele bebe, ali nisu mogli (ili nisu hteli) da se o njima staraju kako treba... pa, šta su to mislili? Kada bi doktor Larč utonuo u misli o toj temi, uvek bi video strah na onim licima iz Tri Majl Folsa i uvek bi čuo legendarno zavijanje Homera Velsa. Strah te porodice učvrstio se u pamćenju Svetog Larča; niko, verovao je on, ko je video takav strah nikada ne bi trebalo da tera ženu da rodi bebu koju ona ne želi. „NIKO!“, zapisao je doktor Larč u svom dnevniku. „Čak ni neko iz Industrije papira *Ramzes!*“

Da ste imali makar trun zdravog razuma, doktoru Vilburu Larču ne biste govorili protiv abortusa – ili biste morali da čujete svaki detalj koji se može znati o onih šest nedelja koje je Homer Vels proveo u porodici iz Tri Majl Folsa. To je bio jedini način na koji je Larč raspravljao o toj temi (koja za njega čak nije bila ni otvorena za diskusiju). On je bio ginekolog-akušer, ali kada bi to od njega tražili – i kada je bilo bezbedno – radio je i abortuse.

Kada je Homer napunio četiri godine, više ga nisu mučili oni snovi – snovi koji su umeli da probude svaku živu dušu u Sent Klaudsu, snovi zbog kojih je jedan noćni čuvar dao otkaz („Moje srce“, rekao je, „ne bi moglo da izdrži još jednu noć u blizini tog dečaka“) i koji su tako neizbrisivo trajali u pamćenju doktora Vilbura Larča da se njemu godinama kasnije dešavalo da u snu čuje bebe kako plaču, pa bi se okrenuo i rekao: „Home-re, Homere, sada je sve dobro, Homere.“

U Sent Klaudsu su bebe, naravno, većito plakale svima u snu, ali se nijedna beba nikada nije budila plačući onako kako je to uspevalo Homeru Velsu.

„Gospode, kao da ga *bodu*“, rekla bi sestra Edna.

„Kao da ga peku cigaretom“, rekla bi sestra Andžela.

Međutim, samo je Vilbur Larč znao kako je to tačno izgledalo – kako se Homer Vels budio i (tim svojim silovitim buđenjem) budio sve druge. „Kao da ga obrezuju“, pisao je doktor Larč u dnevniku. „Kao da mu neko rečka mali penis – još jednom pa još jednom, samo ga rečka i rečka.“

Treća neuspešna usvojiteljska porodica Homera Velsa bila je porodica tako retkih i uzvišenih osobina da bi bilo glupo suditi o ljudskom rodu na osnovu njihovog primera. Bili su toliko dobri. Bili su toliko savršeni, inače doktor Larč ne bi pustio Homera kod njih. Posle porodice iz Tri Majl Folsa, doktor Larč je bio izuzetno oprezan u vezi sa Homerom.

Profesor Drejper i njegova supruga su u braku bili gotovo četrdeset godina i živeli su u Votervilu u Mejnu. Votervil 193_, kada je Homer Vels tamo stigao, nije bio neki univerzitetski grad; ali ako biste uporedili Votervil sa Sent Klaudsom ili sa Tri Majl Folsom, morali biste priznati da je Votervil zajednica moralnih i društvenih divova. Mada takođe u unutrašnjosti, nalazi se na znatno većoj nadmorskoj visini – u blizini su planine, a sa njih se pruža istinski pogled; život u planinama (poput života pored okeana, ili u preriji, ili na pašnjacima) pruža žiteljima luksuz pogleda. Život u kraju gde povremeno možete pogledati u veliku daljinu pruža duši uvid u dobroćudnu i prostranu prirodu – ili je bar tako verovao profesor Drejper; on je bio rođeni učitelj.

„Neobrađena ravničarska zemlja“, počinjao bi on značajno, „koju poredim sa šumama pre niskim i pregustim da pruže pogled, teži da sputava plemenita svojstva ljudske duše i da jača one zlobne i sitničave nagone.“

„Dakle, Homere“, rekla bi gospođa Drejper. „Profesor je rođeni učitelj. Njegove reči ćeš morati da uzimaš sa zrnom soli.“

Nju su svi zvali Mama. Niko (pa čak ni njena odrasla deca i unuci) njega nije oslovljavao nikako drugačije nego „profesore“. Čak ni doktor Larč nije znao koje mu je kršteno ime. Mada mu je ton bio profesorski, povremeno čak i visokoparan, bio je čovek veoma redovnih navika i temperamenta, a ophođenje mu je bilo šaljivo.

„Mokre cipele su“, rekao je profesor jednom Homeru, „činjenica života u Mejnu. One su datost. Tvoj metod, Homere, stavljanja mokrih cipela na prozorsku dasku, gde ih možda osuše slabašni, mada retki zraci mejnskog sunca, jeste hvale vredan u svom pozitivizmu, u svom odlučnom optimizmu. Međutim“, nastavio bi profesor, „metod koji bih *ja* preporučio za mokre cipele – metod, moram dodati, nezavisan od vremenskih prilika – zahteva pouzdaniji izvor toplote u Mejnu: konkretno – peć. Kada uzmeš u obzir da su dani kada se cipele kvase po pravilu dani kada nema sunca, priznaćeš da metod korišćenja peći poseduje izvesne prednosti.“

„Sa zrnom soli, Homere“, rekla bi gospođa Drejper dečaku. Čak ju je i profesor zvao Mama; čak je i Mama njega oslovljavala sa profesore.

Ako je Homer Vels smatrao da profesorov govor obiluje jezgrovitim maksimama, nije se zbog toga žalio. Ako su profesorovi studenti na koledžu i njegove kolege na katedri za istoriju smatrali da je profesor didaktični davež – i težili da mu beže sa puta kao zeke koji beže od sporog ali upornog lovačkog psa – nisu mogli da utiču na Homerov stav o prvoj očinskoj figuri u njegovom životu koja je mogla da se poredi sa doktorom Larčom.

Homerov dolazak u Votervil dočekan je s pažnjom kakvu dečak nikada ranije nije iskusio. Sestra Andžela i sestra Edna su se o deci starale koliko su stizale a doktor Larč bio je topao, mada strog i odsutan nadzornik. Gospođa Drejper je, međutim, bila istinska mama; ona je nad njim bdela. Ustajala je pre nego

što se Homer probudi; kolačići koje je pekla dok je on doručkovao nekom čarolijom su još bili topli u njegovoj torbi za ručak u podne. Mama Drejper je pešačila u školu sa Homerom – i to prečicama, ne obazirući se na put; to je bila njena „fiskultura“, govorila je.

Po podne bi profesor Drejper dočekaao Homera na školskom igralištu – kraj školskog dana se naizgled čarobno podudaraao sa profesorovim poslednjim predavanjem na koledžu – pa bi zajedno krenuli kući. Zimi, a zima je u Votervil dolazila rano, kući bi išli na krpljama, a profesor je smatrao da je veština hodanja na krpljama jednako važna kao pisanje i čitanje.

„Koristi telo, koristi um, Homere“, rekao je profesor. Lako je shvatiti zašto je taj čovek ostavio snažan utisak na Vilbura Larča. Žustro je demonstrirao korisnost.

U suštini, Homeru se dopadala ta rutina, to stavljanje noge pred nogu, ta potpuna predvidljivost. Siroče je prosto veće dete od ostale dece u onom suštinskom uvažavanju stvari koje se dešavaju svakodnevno, po rasporedu. Siroče ne može da odoli svemu onome što obećava da će trajati, da će ostati isto.

Doktor Larč je rukovodio odeljenjem za dečake sa što više simuliranih manifestacija dnevnog života koje je moguće razviti u jednom sirotištu. Obroci su svakog dana posluživani tačno u isto vreme. Doktor Larč bi naglas čitao u isti večernji čas, jednako dugo, čak i ako to znači da bi poglavlje prekinuo usred pustolovine a dečaci vikali: „Još, još, samo da čujemo šta će sledeće da se desi!“

A Sveti Larč bi rekao: „Sutra, u isto vreme na istom mestu.“ Usledilo bi razočarano ječanje, ali Larč je znao da je nešto obećao; ustanovio je rutinu. „Ovde u Sent Klaudsu“, pisao je u dnevniku, „bezbednost se meri brojem ispunjenih obećanja. Svako dete razume obećanje – ako se ispuni – i nada se sledećem obećanju. Među siročićima se sigurnost gradi sporo ali redovno.“

Spor ali redovan bio bi dobar opis života koji je Homer Vels vodio kod Drejperovih u Votervilu. Svaka aktivnost je bila lekcija; svaki kutak udobne stare kuće sadržao je nešto što se moglo naučiti i na šta se onda moglo osloniti.

„Ovo je Rufus. Veoma je star“, rekao je profesor, predstavljajući Homera psu. „Ovo je Rufusov ćilim, on je njegovo kraljevstvo. Kada Rufus spava u svom kraljevstvu, nemoj da ga budiš – osim ako nećeš da škljocne zubima.“ A potom bi profesor probudio prastarog psa, koji bi se trgao i škljocnuo zubima – a onda kao da bi se čudio što je ugrizao u prazno, osećajući u vazduhu ukus Drejperove odrasle dece, koja su se sada poženila i poudavala i imala sopstvenu decu.

Homer ih je sve upoznao za Dan zahvalnosti. Dan zahvalnosti sa Drejperovima bio je porodično iskustvo koje bi drugim porodicama garantovalo osećaj manje vrednosti. Mama bi samu sebe nadmašila u maminstvu. Profesor je imao spremno predavanje o svakoj mogućoj temi: o kvalitetima belog mesa, a i o batacima; o poslednjim izborima; o pretencioznosti viljuške za salatu; o superiornosti romana iz devetnaestog veka (da ne spominjemo druge vidove superiornosti tog stoleća); o pravilnoj teksturi sosa od brusnica; o značenju „pokajanja“, o dobrobitima fizičkih aktivnosti (uključujući poređenje cepanja drva i klizanja na ledu); o imanentnom zlu dremanja u toku dana. Na svaki detaljno iznesen profesorov stav, njegova odrasla deca (dve udate žene, jedan oženjen muškarac) odgovorili bi sa prilično uravnoteženom mešavinom:

„Baš tako!“

„Zar nije uvek tako?“

„Ponovo ste u pravu, profesore!“

Ti robotski odgovori bili su naglašeni, jednako precizno, Maminim često ponavljanim: „Zrno soli, zrno soli.“

Homer Vels je slušao te ravnomerne ritmove kao posetilac iz drugog sveta koji pokušava da dešifruje bubnjanje nekog

čudnog plemena. Nije uspevaao da u njih pronikne. To što su svi naizgled tako postojani bilo je za njega previše. Tek kada bude znatno stariji, shvatiće šta mu je tačno bilo neprihvatljivo – implicitno (i eksplicitno) samozadovoljno dobročiniteljstvo ili usrdno i naporno pojednostavljivanje svega u životu.

Šta god da je bilo, prestalo je da mu se sviđa; postalo je prepreka na putu koji je tražio i koji vodi do njega samoga – do onoga ko je, ili ko bi trebalo da bude. Prisećao se Dana zahvalnosti u Sent Klaudsu. Tamo nije bilo tako veselo kao na votervilski Dan zahvalnosti sa porodicom Drejper, ali je delovalo mnogo stvarnije. Prisećao kako se osećao korisno. Uvek je bilo dece koja nisu umela sama da se hrane. Postojala je mogućnost da zbog mećave nestane struje; Homeru su davali da se bavi svećama i petrolejkama. Takođe je pomagao kuhinjskom osoblju u raspremanju, pomagao je sestri Andželi i sestri Edni da uteše rasplakane – a bio je i kurir doktora Larča: to je bila najdragocenija dužnost koja se mogla dobiti u odeljenju za dečake. Pre nego što je navršio desetu a davno pre nego što je doktor Larč mogao da mu da tako izričita uputstva, Homer se u Sent Klaudsu osećao krajnje korisno.

Šta je to u Danu zahvalnosti kod Drejperovih bilo u tolikoj suprotnosti sa istim praznikom u Sent Klaudsu? Mama je bila kuvarica kojoj nema ravne; to nije mogla biti hrana – koja je, u Sent Klaudsu, patila od vidljivog i naizgled večitog sivila. Jesu li to bile molitve? U Sent Klaudsu je molitva bila prilično tup instrument – pošto doktor Larč nije bio religiozan čovek.

„Budimo zahvalni“, rekao bi on, pa bi onda zastao – kao da se istinski pita: Na čemu? „Budimo zahvalni na dobroti koju smo dobili“, rekao bi Larč, oprezno pogledavajući neželjene i napuštene oko sebe. „Budimo zahvalni na sestri Andželi i sestri Edni“, dodao bi, sada sigurnijeg glasa. „Budimo zahvalni što imamo izbora, što su pred nama nove prilike“, dodao je jednom, gledajući Homera Velsa.

Iz molitve – na Dan zahvalnosti u Sent Klaudsu – zračila je mogućnost uspeha, uz razumljiv oprez, sa tipično larčovskom uzdržanošću.

Molitva je kod Drejperovih bila bujna i čudna. Činilo se da je nekako povezana sa profesorovom definicijom značenja „pokajanja“. Profesor Drejper je rekao da je za početak istinskog pokajanja neophodno prihvatiti da ste pokvareni. Profesor bi u molitvi onda uskliknuo: „Ponovite za mnom: ja sam pokvaren, gadim se samog sebe, ali sam zahvalan na svima u mojoj porodici!“ Svi su to govorili – čak i Homer, čak i Mama (koja se jednom za promenu uzdržala da ne preporuči zrno soli).

Sent Klauds je bilo trezveno mesto i način na koji se tamo zahvaljivalo, koliko se to moglo, delovao je pošteno i iskreno. Homer Vels je na Dan zahvalnosti prvi put uočio neke suprotnosti u porodici Drejper. Za razliku od Sent Klaudsa, život u Votervilu je delovao dobro – bebe su, na primer, bile željene. Odakle onda to „pokajanje“? Da li se osećaj krivice vezuje za osećaj da ste u životu imali sreće? A ako je Larč (kao što su Homeru rekli) ime dobio po drvetu, onda Bog (o kome je Homer mnogo slušao u Votervilu) kao da je bio imenovan po nečem mnogo čvršćem: možda po planinama, možda po ledu. Ako je Bog bio trezven u Votervilu, Dan zahvalnosti Drejperovih obeležavalo je – na Homerovo iznenađenje – pijanstvo.

Profesor se, po Maminim rečima, „nacvrcao“. To je, zaključio je Homer, značilo da je profesor popio više od svoje uobičajene, svakodnevne količine alkohola – zbog koje je, po Maminim rečima, bio tek „pripit“. Homer se zapanjio kada je video i da se dve udate kćerke i oženjeni sin ponašaju kao da su se i oni nacvrkali. A pošto je Dan zahvalnosti bio posebna prilika pa su mu dozvolili da ostane dokasno – sa svim unucima – Homer je posmatrao ono što je dotle inače svake noći samo čuo dok je tonuo u san: zvuk guranja, vučenja i sudaranja i prigušeni glas razuma, koji je pripadao profesoru koji se mumlavo buni zbog

toga što ga Mama na silu vodi na sprat i sa čudesnom snagom diže i smešta u krevet.

„Vrednost fizičke aktivnosti!“, vikao je odrasli i oženjeni sin, pre nego što bi se srušio iz zelene fotelje i pao na tepih – pored starog Rufusa – kao da je otrovan.

„Kakav otac, takav sin!“, rekla je jedna udata kćerka. Druga udata kćerka, primetio je Homer, nije imala ništa da kaže. Ona je spokojno spavala u stolici za ljuljanje; čitava njena šaka – iznad pola prstiju – bila je utonula u njenu gotovo punu čašu, koja joj se opasno klimala u krilu.

Unuci, koje sad niko nije nadzirao, kršili su milione kućnih pravila. Brojne zabrane koje je profesor strastveno propisivao očigledno nisu važile na Dan zahvalnosti.

Homer Vels, koji još nije napunio ni deset godina, tiho se odšunjao u krevet. Često se prisiljavao na san tako što bi se prisetio neke posebno tužne uspomene na Sent Klauds. Ono što je pamtio bilo je vreme kada je video majke kako odlaze iz bolnice sirotišta, koja je bila pored odeljenja za devojčice i koja se nastavljala na odeljenje za dečake – povezivala ih je dugačka baraka, bivše skladište rezervnih testera za cirkular. Bilo je rano jutro, ali je napolju još bilo mračno i Homeru su trebala svetla kočije da bi video kako i dalje veje. Loše je spavao i često ga je budio dolazak te kočije kojom su u Sent Klauds stizale kuvarice, čistačice i prva bolnička smena. Kočija je zapravo bila prepravljen železnički vagon; zimi su je dizali na skije, tako da su ga konji vukli kao saonice. Kada na zemljanom putu nije bilo dovoljno snega, skije su izbijale iskre iz kamenova u zemlji i stvarale užasan škripav zvuk (skije su zamenjivali točkovima tek kada bi bili sigurni da je zima prošla). Jarko svetlo, poput baklje, gorelo je kraj vozara umotanog u ćebad na improvizovanom sedištu; slabija svetla namigivala su iz unutrašnjosti vagona.

Tog jutra, primetio je Homer, neke žene su čekale u snegu da ih kočija poveze. Homer Vels nije prepoznavao te žene, koje

su se sve vreme vrpoljile dok se osoblje Sent Klaudsisa iskrcavalo. Činilo se da između dve grupe vlada nekakva napetost – žene koje čekaju da uđu delovale su stidljivo, pa čak i posramljeno; muškarci i žene koji su stizali na posao delovali su u poređenju sa njima oholo, pa čak i nadmoćno, a jedna žena među njima rekla je nešto grubo ženama koje su čekale da odu. Homer nije čuo reči, ali su se zbog njih žene koje čekaju udaljile od kočije, kao pred naletom zimskog vetra. Žene koje su se ukrcavale nisu se osvrnule, nisu čak ni pogledale jedna drugu. Nisu ni progovarale, a vozar, koji je Homeru delovao kao srdačan čovek i koji je za gotovo svakoga imao poneku reč, bez obzira na vremenske prilike, njima nije rekao ništa. Kočija se prosto okrenula i odjezdila preko snega ka stanici; u osvetljenim prozorima Homer Vels je video da je nekoliko žena zagnjurilo glavu u šake, ili da sede ukipljene kao jedna vrsta ožalošćenih na sahrani – oni koji moraju zauzeti stav potpune nezainteresovanosti da ne bi rizikovali potpun gubitak vlasti nad sobom.

Nikada ranije nije video majke koje su rodile neželjenu decu u Sent Klaudsu i tu ih ostavile, a ni sada ih nije video posebno jasno. Bilo je bez sumnje značajnije što ih prvi put vidi kako odlaze, umesto kako stižu, punih stomaka, dok još nisu oslobođene od problema. Takođe, Homer je znao da ne izgledaju oslobođeno od *svih* svojih problema kada su otišle. U životu nije video nikoga ko izgleda tako jadno kao te žene; slutio je da nije slučajnost što odlaze po mraku.

Kada je pokušao da se uspava, na Dan zahvalnosti kod Drejperovih u Votervilu, Homer Vels je video majke kako odlaze po snegu, ali je takođe video i više nego što je zaista bio video. U noćima kada nije mogao da zaspi, Homer se vozio kočijom do stanice sa ženama, ukrcavao se na voz sa njima, išao je kući sa njima; izdvojio bi *svoju* majku i pratio bi *nju*. Bilo je teško videti kako ona izgleda i gde živi, odakle dolazi, je li se tamo vratila – a još teže zamisliti ko mu je otac i da li se vratila

njemu. Kao i većina siročadi, Homer Vels je često zamišljao da vidi roditelje, ali oni njega nikada nisu prepoznavali. Kao dete bi se posramio kada ga uhvate da zuri u odrasle, ponekad sa naklonošću, ponekad sa nagonским neprijateljstvom koje ne bi prepoznao na sopstvenom licu.

„Prestani, Homere“, govorio bi mu doktor Larč u tim prilikama. „Dosta s tim.“

Homera Velsa će kao odraslog čoveka i dalje zaticati kako zuri.

Međutim, te noći posle Dana zahvalnosti u Votervilu, toliko je snažno zurio u živote svojih *pravih* roditelja da ih je gotovo našao pre nego što je iscrpen zaspao. Grubo ga je probudio jedan stariji unuk domaćina. Homer je zaboravio da će morati da s njim deli krevet zato što je u kući tolika gužva.

„Pomeri se“, rekao je dečak. Homer se pomerio. „Ne vadi pišu iz pižame“, rekao je dečak Homeru, koji nije imao nikakvu nameru da je vadi. „Znaš šta je *guženje*?“, pitao ga je onda dečak.

„Ne znam“, odgovorio je Homer.

„Znaš ti to dobro, gužičaru“, rekao je dečak. „To vi svi radite u Sent Klaudsu. Samo se gužite. Stalno. Pazi šta ti kažem, probaj mene da naguziš pa ćeš tamo da se vratiš bez piše“, rekao je dečak. „Odseći ću ti ga pa ću ga dati psu.“

„Misliš na Rufusa?“, upitao je Homer Vels.

„Tako je, gužičaru“, rekao je dečak. „Ti kao stvarno ne znaš šta je *guženje*?“

„Ne znam“, odgovorio je Homer.

„Hoćeš da ti pokažem, je l' tako?“, upitao je dečak.

„Mislim da ne“, rekao je Homer.

„Ma znam da hoćeš, gužičaru“, rekao je dečak pa je pokušao da naguzi Homera Velsa. Homer nikada nije ni video ni čuo da je neko tako zlostavljan u Sent Klaudsu. Mada je stariji dečak svoj stil guženja naučio u privatnoj školi – i to veoma uglednoj – nikada se nije susreo sa urlanjem koje je Homer Vels naučio

živeći sa onom porodicom u Tri Majl Folsu. Homeru se učinilo da je to dobro vreme za plakanje, glasno – ako čovek želi da izbegne da ga naguze – i njegov plač je smesta probudio jedinu odraslu osobu u kući Drejperovih koja je samo legla da spava (a nije se obeznanila). Drugim rečima, Homer je probudio Mamu. Probudio je i sve unuke, a pošto je njih nekoliko bilo mlađe od Homera, a niko od njih nije znao Homerov kapacitet za urlanje, od njegovog plača su se ozbiljno prestravili – a probudio je čak i Rufusa, koji je škljocnuo vilicama u prazno.

„Šta je to, pobogu?“, pitala je Mama na Homerovim vratima.

„Hteo je da me naguzi pa sam ga odalamio“, rekao je dečak iz privatne škole. Homer, koji je pokušavao da obuzda svoje legendarne krike – da ih pošalje nazad u prošlost – nije znao da unucima veruju više nego siročićima.

„Ovde u Sent Klaudsu“, pisao je doktor Larč, „surovo je i unapred osuđeno na neuspeh mnogo razmišljati o precima. Drugde u svetu, nažalost, preci siročeta uvek su pod sumnjom.“

Mama je udarila Homera jednako snažno kao što su ga udarali oni neuspeli usvojitelji iz Tri Majl Folsa. Onda ga je oterala da ostatak noći provede u kotlarnici; tamo je bar bilo toplo i suvo, a našao je i poljski krevet, koji se leti koristio za kampovanje.

Tu je takođe bilo i mnogo mokrih cipela – a među njima i Homerove. Neke mokre čarape su bile gotovo suve i bile su mu taman. A imao je i lep izbor mokrih snežnih odela i punije odeće za zimu. Obukao se u toplu zimsku odeću, koja je – uglavnom – bila suva. Znao je da Mama i profesor imaju previše visoko mišljenje o svojoj porodici da bi ga vratili u Sent Klauds zbog jednog običnog pokušaja guženja; ako želi da se vrati, a želi, moraće sam nešto da preduzme.

Zapravo, Mama je pokazala Homeru kako će njegovu navodnu želju za guženjem tretirati i bez sumnje izlečiti. Naterala ga je da klekne pred poljskim krevetom u kotlarnici.

„Ponavljam za mnom“, rekla je i ponovila čudnu profesoru verziju molitve. „Ja sam pokvaren, gadim se samog sebe“, govorila je Mama a Homer je ponavljao za njom – svestan da nijedna reč nije istinita. Nikada ranije se nije sam sebi toliko sviđao. Osećao je da je na putu da otkrije ko je i kako može biti koristan, ali je znao da taj put vodi nazad u Sent Klauds.

Kada ga je Mama poljubila za laku noć, rekla je: „Dakle, Homere, ne obraćaj pažnju šta će profesor reći o ovome. Šta god da kaže, ti to prihvati sa zrnom soli.“

Homer Vels nije sačekao da čuje profesorovo predavanje na temu guženja. Homer je izašao; čak ga ni sneg nije zadržao. U Votervilu 193_ nije bilo iznenađenje videti toliki snežni pokrivač na Dan zahvalnosti; a profesor Drejper je veoma temeljno podučio Homera o vrlinama i metodama korišćenja krpilji.

Homer je bio dobar pešak. Prilično je lako našao put za grad, a posle njega i onaj veliki put. Razdanilo se kada se prvi kamion zaustavio; bio je to kamion za prevoz trupaca. Homeru se činilo da je to prikladno, s obzirom na to kuda se zaputio. „Ja pripadam Sent Klaudsu“, rekao je vozaču. „Izgubio sam se.“ Godine 193_ svaki drvoseča je znao gde je Sent Klauds; ovaj kamiondžija je znao da je u suprotnom pravcu.

„Ideš u pogrešnom pravcu, mališa“, posavetovao je dečaka. „Okreni se i potraži kamion koji ide onamo. Šta, kažeš da si iz Sent Klaudska?“, pitao je kamiondžija. Kao i većina ljudi pretpostavio je da siročići večito beže iz sirotišta – a nikada u njega.

„Samo tamo pripadam“, rekao je Homer Vels, i kamiondžija mu je mahnuo za zbogom. Po sudu doktora Larča, taj kamiondžija – toliko neosetljiv da pusti dečaka da ode sam kroz sneg – prosto je morao biti zaposlen u Industriji papira *Ramzes*.

Sledeći vozač je takođe vozio kamion za trupce; bio je prazan, išao je nazad u šumu po novi tovar a Sent Klauds mu je bio manje-više usput.

„Ti si siročče?“, pitao je vozač Homera, kada je ovaj rekao da ide u Sent Klauds.

„Ne“, rekao je Homer. „Samo tamo pripadam – za sada.“

Godine 193_ putovanje u bilo koje mesto u Mejnu trajalo je veoma dugo, posebno kada su putevi zavejani. Već je padao mrak kada se Homer Vels vratio u svoj dom. Svetlo je imalo ista svojstva kao u rano jutro, kada je video majke koje su ostavile bebe u sirotištu. Homer je neko vreme stajao na ulazu u bolnicu i posmatrao sneg kako pada. Onda je otišao i stao na ulazu odeljenja za dečake. Onda se vratio i stajao ispred ulaza u bolnicu, pošto je tamo bilo bolje svetlo.

I dalje je razmišljao šta tačno da kaže doktoru Larču kada je kočija sa železničke stanice – one nevesele saonice – stala ispred ulaza u bolnicu da iz njih izađe samo jedna putnica. Bila je u toliko poodmakloj trudnoći da se kočijaš isprva zabrinuo da će se možda okliznuti i pasti; onda kao da je shvatio zašto je ona tu došla, pa je verovatno pomislio kako bi bilo nemoralno da pomogne jednoj takvoj ženi da gazi kroz sneg. Odvezao se i ostavio je da oprezno stupa ka ulazu i ka Homeru Velsu. Homer je pozvonio na ulazu da joj pomogne, pošto ona očigledno nije znala šta da radi. Učinilo mu se da se i ona nada da će imati malo vremena da porazmisli šta želi da kaže doktoru Larču.

Svako ko bi ih video pomislio bi da su majka i sin. U načinu na koji su se gledali bilo je baš takve familijarnosti, kao i u jasnom međusobnom prepoznavanju – savršeno su znali šta ono drugo smeru. Homer se brinuo šta će mu doktor Larč reći, ali je shvatio da se žena brine više od njega – ona doktora Larča nije poznavala; nije imala pojma kakvo je mesto Sent Klauds.

Unutra se uključilo još svetla i Homer je prepoznao božansku siluetu sestre Andžele kako dolazi da otvori vrata. Iz nekog razloga je pružio ruku i uhvatio trudničinu šaku. Možda je to bilo zbog suze zamrznute na njenom licu koju je ugledao na novom svetlu, mada je i sam želeo ruku koju će držati. Bio je

smiren – Homer Vels – kada je sestra Andžela s nevericom zavirila u snežnu noć pošto je s mukom otvorila zaleđena vrata. Trudnici i njenom nerođenom detetu Homer je rekao: „Ništa ne brinite. Ovde su svi dobri.“

Osetio je kako ga trudnica steže za šaku toliko snažno da je zbolelo. Reč „Majko!“ našla mu se nekim čudom na usnama kada je sestra Andžela napokon uspjela da otvori vrata i da ga zagrlji.

„Oh, *oh!*“, zavapila je. „O, *Homere* – moj *Homere*, *naš Home-re!* Znala sam da ćeš se vratiti!“

A pošto je trudnica i dalje čvrsto držala Homerovu ruku – ni on ni ona kao da nisu mogli da se puste – sestra Andžela se okrenula i u zagrljaj uključila i nju. Sestri Andželi se činilo da je ta trudnica samo još jedno siroče koje pripada (kao Homer Vels) tačno tu gde jeste.

Doktoru Larču je rekao da se u Votervilu osećao beskorisno. Zbog onoga što je Drejjers bio rekao, kada je pozvao Larča da mu javi za Homerovo bekstvo, Homer je morao da priča i o guženju – kasnije je Sveti Larč Homeru objasnio sve o tome. Profesorova sklonost piću iznenadila je doktora Larča (on je u principu umeo to da nanjuši) a molitve su ga zbunile. Poruka doktora Larča Drejperovima bila je štura, kakve je profesorov način izražavanja retko dopuštao.

„Pokajte se“, glasila je poruka. Larč bi možda tako i završio, ali nije mogao da odoli a da ne doda: „Vi *jeste* pokvareni, vi *treba* da se gadite samih sebe.“

Vilbur Larč je znao da neće biti lako naći četvrte usvojitelje za Homera Velsa. Ta potraga je potrajala gotovo tri godine, a tada je Homeru već bilo dvanaest – gotovo trinaest. Larč je znao kakva opasnost preti: Homeru će trebati mnogo godina da se bilo gde oseti prijatno kao što se osećao u Sent Klaudsu.

„Ovde u Sent Klaudsu“, pisao je Larč u dnevniku, „imamo samo jedan problem. To što će uvek biti siročića ne spada u

probleme; to se prosto ne može rešiti – čovek se sa tim nosi najbolje šta ume, čovek se o njima stara. To što će nam budžet uvek biti premali takođe nije problem; ni to neće biti rešeno – sirotište uvek jedva spaja kraj s krajem; po definiciji tako i mora da bude. A *nije* problem ni što svaka žena koja zatrudni ne želi nužno da zadrži bebu; možda se možemo nadati jednom prosvetljenijem dobu, kada će žene imati prava da prekinu nošenje neželjenog deteta – ali će uvek biti nekih neobrazovanih žena, nekih zbunjenih žena, nekih uplašanih žena. Čak i u prosveteno doba rađaće se neželjena deca.

A uvek će biti beba koje i te kako *jesu* bile željene a koje će *završiti* kao siročići – zbog udesa, zbog planiranog i slučajnog nasilja, ali ni ona nisu problem. Ovde u Sent Klaudsu bismo traćili našu ograničenu energiju i našu ograničenu maštu posmatrajući žalosne *činjenice* života kao da su problemi. Ovde u Sent Klaudsu imamo samo jedan problem. On se zove Homer Vels. Sa Homerom smo bili veoma uspešni. Uspeli smo da on sirotište doživi kao svoj dom, a to jeste problem. Ako pokušate da državnoj ustanovi bilo kakve vrste date ljubav kakvu čovek treba da oseća prema porodici – a ako je ta ustanova sirotište i vi *uspete* da joj pružite ljubav – onda ćete stvoriti čudovište: sirotište koje nije usputna stanica ka boljem životu, već sirotište koje je prva i poslednja stanica, i jedina stanica koju će siroče da prihvati.

Za surovost nema izgovora, ali – u jednom sirotištu – možda imamo obavezu da ljubav uskraćujemo, jer ako ne uspemo da uskratimo ljubav u sirotištu, stvorićemo sirotište iz koga nijedno siroče neće želeti da ode. Stvorićemo Homera Velsa – istinsko siroče, zato što će njegov jedini dom zauvek biti u Sent Klaudsu. Neka mi bog (ili ko god već) oprosti. Ja sam stvorio siroče; zove se Homer Vels i pripadaće Sent Klaudsu zauvek.“

Kada je Homer napunio dvanaest godina, u potpunosti je ovladao sirotištem. Poznao je njegove pećnice i drvene